

DISPUTATIO IX.

Centuriæ Quartæ

QUÆSTIONUM

ILLUSTRIUM PHI-
LOSOPHICARUM

In Inclitâ VVitebergensi Academiâ

Proposita

PRÆSIDE

M. Jacobo Martini

Logices Profefs. Publ.

RESPONDENTE

JOANNE STRAUCHIO

WITEBERGENSI

*Ad 4. Nonar. April. horis à 6. matuti-
nis in auditorio collegij veteris.*

WITEBERGÆ,

Excudebat Martinus Henckelius,
Sumptibus Pauli Helvvigij Bibliop. Anno

M. DC. VIII.

V · I · R · O.

Spectabili & Clariss.

Dn.

M. ERASMO SCHMIDIO

eloquentiæ Græcæ

P. Professori,

Alumnorum Electoralium, inspectori,

Collegijq, Philosophici p. t.

DECANO,

Præceptori & Promotori meo

Hasce pagellas

meritò

Offero consecroq̄ue

Ioann. Strauchius

Auctor & Resp.

QUÆSTIO I.

Quæ ratio subalternationis in scientiis?

Riplex † scientiarum discrimen proponitur ab Avenroë comm. 69. ad 1. 1. post. analyt. Aristot. *Aliquæ differunt penitus in re considerata: quæ necessario etiam diuersum considerandi modum requirunt; ut Ethica & Physica: Illius enim subiectum quoad rem consideratam sunt res contingentes, huius vero necessaria. Quædam in ista conueniunt, in modo vero considerandi differunt, ut Physica & Metaphysica: utriusque siquidem υποκείμενον τὸ ὄν: sed hæc ἀπλῶς τὸ ὄν ἢ ὄν, καὶ τὰ τέτω ὑπαρχόντα καὶ αὐτὸ θεωρεῖ: illa vero χεῖρως ὅτι θεωρητικὴ περὶ τῶν ὄν, ὃ ὄν δυνάτῳ κινεῖσθαι. Arist. γ. Metaph. c. 1. §. 1. & Metaph. c. 1. §. 1. Avenroës 4. Metaph. comm. 1. Zabarella 1. denat. Scient. const. c. 3. Aliquæ tandem conueniunt & in re considerata & in modo considerandi, differunt vero tantum accidentaliter; quod eadem res in utraq; scientia consideretur; sed in altera cum additione, in altera cum defectu. Hoc discrimen ἐπισημοῦς ὑπὸ ἀλλήλας, uti habet Aristot. 1. 1. post. analyt. c. 10. §. 30. seu subalternas (uti vocant) respicit. Quarum hæc est natura; ut scientia subalternata τὸ ὄλον υποκείμενον à subalternante accipiat; in hac vero tantum subiectū istud consideretur abijunctum ab omni sensili qualitate, in illa vero cum certæ materiei & sensilis cuiusdam qualitatis additione proponatur ut Arithmetica & Musica; utraq; considerat numerum, hæc vero prout sonis adjunctus est: illa vero absq; his. Hæc ergo sensilis qualitas non additur modo considerandi, sed rei considerata. Differunt proinde ista subiecta tantum καὶ συμβεβηκός, essentielle vero discrimen inter ista nullum est. Subiectum ubi est idem, ibi etiam principia, affectiones & demonstrationes easdem esse necessum est. Desumit ergo sua principia subalternata ex subalternante, quæ in hac & possunt esse principia & conclusiones*

conclusiones. Unde demonstrationes in scientiis istis subalternis exstructa denominationem potius accipiunt à superiore, quam inferiore: Illa enim proprie dicitur demonstrare, quæ medium præbet. Atque hinc etiam inferunt Philosophi, scientias illas non facere numerum, seu essentialiter distinctas esse, cum idem sit subiectum, eadem principia & demonstrationes. Quæ de quaestione plura Aristoteles l. 1. post. analyt. c. 7. §. 23. c. 9. §. 27. c. 10. §. 30. Duns. in præf. in Mag. sentent. quæst. 4. resp. ad secund. Zabarella l. de tribus præcognitis c. 12. & 13. & in comment. ad l. 1. post. analyt. §. 59. §. 87. §. 98. & 178.

2 Habet † hæc subalternatio locum in solis scientiis mathematicis: Vbi Musica dicitur subalternata Arithmetica: cum illa numerum cum qualitate sono videlicet consideret; hæc verò absq; isto. Et Optica Geometria: hæc lineam ἀπλῶς considerat, illa verò ut visui accidit. Aristotel. lib. 1. post. anal. §. 60. edit. Zab.

3 Falso † proinde quidam statuunt istam subalternationem quoq; dari in aliis scientiis, ut Metaphysica, Physica & Matheſi: quod posteriores subalternentur primæ: Est siquidem in istis diuersus considerandi modus, diuersa principia, & affectiones, & demonstrationes: ut pluribus probant Zabarella l. de 3. præcogn. c. 14. Pererius l. 1. de philos. c. 13. & seqq. Iawellus. Metaph. quæst. 2.

QUÆSTIO II.

An Medium demonstrationis potissima semper sit definitio & causa maioris extremi?

1 Et † hic diuortium faciunt auctores alioquin satis graues. Joann. Duns. 2. post. analyt. quæst. 56. probare nititur: τὸ μὲν in demonstratione potissima semper esse definitionem & causam subiecti, seu minoris extremi, nunquam vero affectionis, seu maioris, ne videlicet in demonstratione petitio principij committatur, quoniam definitio ac definitum quoad rem conueniunt: sic q; propositio minor est aequè ignota ac conclusio.

2 Contra † verò Egidius Romanus in commentar. ad lib. secund. post. analytic. quæst. de med. demonstr. probatum dare conatur: Medium in ὑποδείξις κρείως dicta semper esse definitionem affectionis, & nunquam subiecti: & quidem ex eodem fundamento, ne dubium per aequè dubium con-

bium concludatur. Verum † nos potius cum Avenroë ad libr. 1. post. ana-
lyt. comm. II. & quest. 12. Zabarella lib. 1. de medio demonstrat. c. 10.
Regio 1. 5. probl. 6. conclus. 4. in mediam descendimus opinionem, statuen-
tes: Medium in demonstratione potissima, primario, per se, ac semper maio-
ris, raro vero & per accidens minoris, nunquam autem solius minoris ex-
tremi causam vel definitionem (quæ hîc propterea pro eodem accipiuntur,
quod propria cuiusq; affectionis causa sumatur in ejusdem definitione Zab.
ibid. c. 3.) esse. Quod facile confirmamus. I. Accidens non potest esse causa
substantia. In multis demonstrationibus medium est accidens ex natura
subiecti fluens. E. in multis demonstrationibus medium non est causa sub-
iecti. II. Illius, de quo est questio, causa adhibenda est. Atqui non que-
stio est de subiecto, sed de affectione. E. huius quoq; non illius danda est cau-
sa. Quam sententiam etiam ipse Aristoteles suo comprobat calculo l. 2. post.
analyt. cap. 9. §. 8. dum scribit τὸ μέσον ὄντι λόγῳ τὰ ἐτέρω ἀκρῶ. In-
telligit verò sicut ipse ibidem explicat τὸ πρῶτον ἀκρῶ. Quod idē
etiam repetit c. 17. §. 25. Ex accidente tamen interdum medium etiam mi-
noris extremi causa esse potest, quando pro affectione demonstranda adhi-
betur forma subiecti; ut quando risibilitas de homine demonstratur per ra-
tionalitatem. Ad † ἐνστασιον Scoti & Egidij respondemus. I. Eos A
committere ἔλεγχον τὰ πρὸς τὸ πᾶν ἢ ἀπὸ τῶν. Non enim simpliciter
verum est, definitionem adhiberi in demonstrativo syllogismo, de qua ta-
men integrâ loquitur illud axioma, sed præcipuam saltem ejusdem partem.
Deinde etiam hæc adhibetur non ut pars definitionis, sed ut causa affe-
ctionis: sicq; non in demonstratione medius terminus dicitur definitio, sed
prout extra demonstrationem in eandem resolvable est. Plura vide apud
Zabarellam lib. 1. de med. Demonstrat.

QVÆSTIO III.

Quæ sit ratio Materiae & formæ in causa- tione?

Cum † hæc causa sint internæ, earundem quoq; ratio causandi, seu
causalitas (per quam intelligitur id, quo causa actu & formaliter causat)
interna erit. Ac quidem materiam quod attinet, asserimus, cum materiæ
adequatus effectus sit ipsum compositum, idem duplici modo ab illa causari,
in Fieri & in Facto. Ille modus est via ad compositum, generatio scilicet, quæ
A 3 per se

per seipsam caussatur à materia, seu nullà alià re materiae additâ præter ge-
 nerationem illi in hærentem, sicq; caussalitas materiae in generatione est
 ipsamet generatio, ut est eductio è materia. Sicut enim actio non est ab a-
 gente per aliam actionem, sed per seipsam, atq; sic est caussalitas ipsius agen-
 tis, ita quoq; eductio seu passiva generatio, quatenus essentialiter pendet à
 subjecto, ab eodem caussatur materialiter, non per aliam caussalitem sed per
 seipsam. Est ergò caussalitas materiae, quatenus est caussa in fieri vel for-
 mae vel compositi nihil aliud, quàm ipsamet generatio, ut essentialiter pendet
 à materia: nam hæc mediante concurrat materia ad eductionem formae vel
 generationem compositi. Caussalitas ejusdem in facto consistit in unione
 formae cum materia. Illa unio ergò est caussalitas, quâ caussat materia com-
 positum vel formam. Statuimus † proinde, ut paucis multa comprehen-
 damus, rationem caussandi materiae consistere in receptione formae. Atq; hinc
 dicitur Philosophus 1. phys. § 82. 2. phys. § 28. 5. Metap. c. 2. Par. 2.
 τὸ ὄλον definit; quod sit πῶρον ἰσχυρίμενον ἐξ ἑ γίνεταί τι ἐνοπιό-
 χοντ. Plura videantur apud Capreolum 1. sentent. dist. 43.
 quaest. 1. a. 1. sect. 3. Iavellum 5. Metap. quaest. 2. Conim. 2. phys. cap. 7.
 quaest. 8. art. 1. Pererius 1. 8. phys. c. 2. Caussationem † Formae quod at-
 tinet: responderi Soarius disp. 15. Metap. sect. 6. dist. 7. eam esse actualem
 unionem formae ad materiam, vel uti proponit Fonseca 1. 5. Metap. cap. 2.
 quaest. 2. sect. 2. caussalitas Formae consistit in eo, ut per seipsam actuat
 materiam, ex qua actuatone immediatè resultat ipsum compositum. Sicq;
 Forma duplex quidem obtinet officium in caussatione. 1. quo respicit materi-
 am, quam actuat. 2. quo respicit totum compositum, quod generatur. Est ta-
 men utriusq; effectus tantum una caussalitas, actuatio materiae. Videatur
 etiam Pererius 1. 8. phys. c. 2.

QVÆSTIO IV.

An non omnes formae educantur?

Hanc † litem nobis movet acutissimus Scaliger exercitat. ad Car-
 dan. 6. sect. 2. & 5. Quo in loco non omnes formas è potentia materiae educi
 asserit. Sed quasdam in potentia agentis esse, à qua et ex qua in materiam
 inducantur. Quod videtur accepisse à Platone in Phædone & Avicen-
 na 1. suffic. c. 10, & 9. Metaphys. c. 4. Qui etiam formas in materiam
 induci

induci dicebant. Sed hi aliâ ratione, quàm ille. Rationes è Scaligero pro sua
opinionem colligimus tales. 1. Muris forma, quæ naturalibus quisquiliis pu-
trefactis inditur, non est in fimi istius potestate; nisi potestate recipiendi; est
verò in agentis visita, cujus ratione in materiam introducitur. 2. Forma
scamni non est in ipso ligno, sed producitur à fabro, in cujus potestate latita-
bat. 3. Eductio formæ è potentia materiæ est præparatio materiæ ad for-
mam recipiendam; uti habet Fernelius l. 1. de abd. rer. caus. c. 5.
Ista præparatio verò non est ipsa generatio, sed aliquid generationem præ-
cedens: Hac proinde generatio ab aliquo alio fiet, sicq; non è materia, sed a-
gente educetur. Verum † quod habet divinus noster præceptor l. 1. Top.
c. 8. Ἰσὴν αὖτις τὸ δοκῆν τοῖς σοφοῖς, ἔσθ' ἢ ἐναντίον τοῖς τῶν πολλῶν
δοξαῖς ἢ καὶ θείῃ ἀντι τὰ δοκῆν τῶν ὑπὲρ τῶν ἐπισκευμένων. Et
Quod omnes concedunt non ἀλόγως sed εὐλόγως dictum videtur.
1. Physic. §. 42. Idem quoq; de hac quæstione asseri poterit. Est enim una-
nimis omnium Philosophorum, etiam optimorum opinio: Omnes formas
naturales educi è potentia materiæ. Et ne unicus quidem ex universa sa-
pientissima & eruditissima illa antiquitate produci poterit, qui in diversam
abierit sententiam. Quod enim ad Platonem & Avicennam adinet, longè
aliter isti sentiunt ac Scaliger. Hoc ergo fundamento statim opinionem illam
novam rejicere possemus. Ut ne verò potius auctoritatibus, quàm ratio-
nibus; præsertim cum illas Cicero l. 1. de nat. deor. in Philosopho non
adeò requirat; agere videamur, fundamenta pro nostra opinione, omnes
formas naturales educi è potètia materiæ, adponemus. 1. Qualiter se res ha-
bet in esse, taliter etiã in fieri. Atqui formæ quoad esse dependent à materia in
fieri. E. & in Esse. Majorè nemo Philosophorū inficias ibit, cum ea sit tritissi-
mum & vulgatissimum ἀξιωμα, quod etiam eodem sensu, habetur
apud Scaliger. exerc. 31. Neq; Minor etiam aliquâ difficultate laborat.
Formæ enim inseparabiles sunt. Si hoc. Ergò à materia dependent. Illud af-
ferit ipse Philosophus noster 2. Phys. par. 12. μορφή κ' τὸ εἶδος,
ἔχουσιν ὄν, ἀλλ' ἢ κ' τὸν λόγον. & aliis in locis. 2. Generatio sem-
per præsupponit materiam ex qua: πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐκ τινὸς
γίνεται. 1. Metaph. c. 8. par. 26. ipso etiam concedente Scal.
exe. 6. lect. 13. In hoc enim dicit differre generationē à creatione.
Quod hæc è nihilo tanquam termino producat, illa vero ex præsuppositâ
materiâ educatur. In omni verò generatione substantiali educitur forma.
E. forma illa fit ex præsupposita materiâ.

Instans

4 Instas† forsan eū aliquib. : hanc nō verā διαφορὰν esse inter creationem &
generationem ; cum hac etiam materiam ex quā non semper requirat.
ἀπορήματ & ἀποτίαν committis. Si caussa naturales possunt age-
re sine materia, illis certē asscribenda est δύναμις ac productio infinita &
præter naturalis ; aut effectui naturali forma nimirū, productio naturalis
& actio caussarū naturalium cum Philopono 1. de ort. & inter. Bodino in
Theatro. orbis denegabitur. Vtrum ἄλυσον. Neq; sufficit potentia
agentis esse vicem materiae ex qua. Non quidem negatum imus, agens re-
quiri ad productionem forma ; verum non tanquam principium vel caus-
sam ἐκλυ & ex qua, sed tanquam ἰσὸλυ & à qua 2. Phys. c. 2.
§. 26. 7. Met. c. 8. §. 26. Nil ergo efficiens ex se vel suā potentia efficit. Si-
quidem non ingreditur essentiam ipsius effectus ; cum sit tantum caussa ex-
terna. Proinde firmiter concludimus caussam illā ex qua materialem &
ad omnē generationem ἐξ ἀνάγκης requiri. Sententiam † nostram
confirmat etiam divinus Philosophus : dum 1. Phys. §. 82. 2. Phys. §. 28.
τὴν ὅλην definit. Quod sit πρῶτον ἰσοκείμενον ἐκάσῳ, ἐξ ἧς γινέσθαι
ἐνυπαρχόντ & μὴ ἔσθ' συμβεβηκός. Nōne φερόσις ista ἐκλυ & γινέσθαι
cum hac nostra ex aliquo fieri vel educi convenit? Nec obstat : quod idem
Philosophus asserat 1. Phys. §. 64. τὸ γινόμενον ἄπὸν αἰεὶ σύνθετον
ὄν & 12. Metaph. c. 3. §. 12. ὅτι ἡ ὅλη, ὅτι τὸ εἶδ & γινέσθαι. Cu-
ius rationem investigat Thomas de Aquino part. 1. quest. 45. artic. 8.
& quest. 90. artic. 2. Primario siquidem omnino totum compositum fit &
generatur : secundario vero una congeneratur & fit forma. Atq; hinc
Duns. 7. Met. quest. 20. distinguit inter duplicem terminum generationis,
Quem & Quo. Ille est totum compositum, hic vero forma. Nam cum to-
tum nihil sit aliud, quàm partes essentiales unitæ lib. 2. de an. §. 10. Pere-
rius lib. 7. de Natur. c. 20. Et ὅ. harum in composito duæ sint, Materia &
Forma ; illa non generatur, sed est πρῶτον ἰσοκείμενον τῆς πῶτης
γενέσεως : generabitur proinde forma. Quā producta dicitur totū
& compositum generatum. Iam † ad argumenta opposita ordine respondebi-
mus. Ad primum. Committere virum illum doctissimum ἀτιμα
τῶν τῆ δέχῃ. Nos siquidem nunquam concedimus istas quisquilias
non habere potentiam ad educendam formam animalis. Quā de re multa
Archangelus Mercenarius in dilucidat : Peripatet : p. 313. & seqq.
Neq; ullius momenti est ; quod generatio ex tali materia nunquam fi-
at absq;

at absq; radiis solaribus tanquam agentibus externis. Si enim hæc consequentia procederet, eadem semini etiam in generatione univocâ δύναμιν ὡς τὴν ψυχὴν adimerem, (cui tamen Scaliger non solum hanc, sed etiam ipsum actum concedit exerc. 6. sect. 7. & seqq.) cum etiam è semine nunquam generetur homo, nisi concurrat quoq; agens externum semen eiusdemq; calorem fovens. Ad alterum: Diversam esse rationem artificialium & naturalium: quamvis enim inter hæc in quibusdam quædam conspiciatur ἀναλογία; illa tamen non per omnia vera est. Exponit idipsum Aristoteles 3 primæ Philof. c. 9. §. 29. distinctionem faciens inter res artificiales. Quod quædam in se contineant δύναμιν ὡς τὴν ψυχὴν, quæ nullo accedente agente externo è materia educi potest, ut sanitas; quæ interdum provenit à calore animalis nullâ adhibitâ arte. Interdum verò in materia s. obiecto artis neq; locum habeat δύναμιν ὡς τὴν ψυχὴν, neq; etiam ὡς τὴν ψυχὴν. Sed obedientialis (uti vulgò Philosophi indignant) cui non responderet potentia activa naturalis, sed ἰδεαλισ. Quod acutè persequitur Soarius disput. metaph. 15. sect. 2. dist. 8. ἀναλογία proinde inter res naturales & artificiales in modo productionis, ad quæ tamen probandum adhibetur à Scaligero, nulla est. In productione tamen aliquâ ex parte eandem locum habere posse non inficias imus. Ad tertium. Rectè refutatur Fernellius cum sua educatione ἐκ δυνάμεως τῆς ὕλης à Scaligero. Hæc enim non est illaeductio Aristotelis: sed apud eundem & eiusdem Interpretes Educie potentia materiæ nihil est aliud, quam materiam habere popenzionē ad formam generandam & introducendam, hancq; in fieri, esse, & operari naturaliter ab illa dependere. Quæ de re plura Fonseca l. 5. Metaph. c. 2. quæst. 3. Soarius disput. 15. sect. 2. distinct. 14. & 15. Pererius lib. 5. Phys. c. 22. & lib. 6. c. 5.

Q V Æ S T I O V.

An Cœlum constet ex Materia & Formâ?

Religio † quosdam incessit, quò minus Cœlo materiam apponentibus assentirentur. Scaliger exerc. 6 l. sect. 1. Quod à Chaldeis ortum traxisse, præter hos enim omnes antiquos cœlo materiam concessisse, auctor est Nicolettus Vernia. Quos secuti fuere Platonici, qui cœlum vel simpliciter spiritale quiddam dicebant, Cœlius Rhodigin. Antiq. Lect. 1. l. c. 12. vel si cœlo esset tribuenda materia istam vix hoc nomine dignam esse, unde ab iisdem formalis vocatur, Scal. exerc. 6 l. Cuius sententiæ patrocinium

B

Trocinium jam dudum etiam in se recepit Commentator Avenros l. 1. de
 subst. orb. c. 1. & 2. 1. de Cælo. comm. 10. 8. Metaph. comm. 12.
 dum Cælum ab omni compositione ex materiâ & formâ liberum putat; eò
 quod materia Cæli (si modò hoc nomine venire possit) ex se actus sit & in-
 termedium quiddam inter potentiâ & actum. Hunc sequuntur Nicolettus
 Vernia in resolut. ejusd. quæst. apud Avenroem. Duns. 2. sentent.
 dist. 12. & 14. quæst. 1. & in Report. ib. quæst. 1. Jandunus lib. 1.
 de Cælo. quæst. 7. Durandus 2. sentent. dist. 12. Albertus de Saxonia.
 1. de Cælo. quæst. 4. Zabarella l. de Natura Cæli. c. 3. Picolomine-
 us l. de Cælo. c. 6. Mercenarius in dilucidat. peripat. p. 90. 119. 120.
 Fundamentum † horum auctorum hoc est. πάντα δύναμις ἀματῆς
² αὐτῆς φάσις δὲ. θ. Met. c. 8. §. 17. At cælum est ἀγέννητον ἀφθαρτον
 καὶ θεῖον. 2. de cælo §. 17. E. Cælo materia cū potentiâ attribui nō
 poterit. Sed † bene habet. Nos potius cum Egidio Romano in opuscul.
³ de mat. Cæli. quæst. 1. Javello. 8. Metaph. quæst. 12. & Meta. 9. q.
 17. Sonzinate 12. Metaph. q. 7. Thoma Aquin. part. 1. quæst. 66. a. 2.
 1. de cælo lect. 6. 8. Phys. lect. 20. Soario disputat. 13. lect. 10. Pe-
 rerio. l. 5. Phys. c. 9. Conn. Dd. 1. de cælo c. 2. quæst. 4. imò ipso A-
 ristotele. 1. de cælo §. 93, 94, 95. 2. de Gener. §. 51. 12. Metaph. c. 2.
 §. 10. & alibi asserimus; Cælum esse corpus verè compositum ex mate-
 riâ & formâ. Quod I. in genere ita probamus. Omne corpus naturale con-
 stat principio activo & passivo. 2. Phys. c. 1. Cælum est corpus naturale
 1. de cælo. §. 5. 3. de cælo c. 2. 1. de part. anim. c. 5. 8. Metaph. c. 1.
 §. 1. & cap. 4. §. 12. 12. Metaph. e. 1. §. 5. Ergò etiam erit compositum
 ex materiâ & formâ. II. Cælum aut erit pura potentia, seu materia; aut
 purus actus seu forma: Aut compositum ex materia & forma. Non enim plu-
 res dantur substantiæ. 2. de an. §. 2. pura μορφή καὶ ἐτελέχεια non po-
 test esse, cum etiam hîc locum habeat ἡ πᾶσιλικὴ δεξιή: patitur si-
 quidem in motu. Neq; etiam mera δύναμις est. E. ἐκ τῆς τῶν
 Obijcis † cum Aven. 10. Meta. com. 5. Cælum non esse in categoria substan-
⁴ tiæ. Quæ hæc ἀλογία? ἐνὸς ἀτόμου δοξασθέντος, τὰλλα συμβαίνει verè
 reliquit divinus noster praeceptor 1. Phys. §. 10. & 22. Si Cælum non
 ἴσθια accidens erit. Instas aliter. Non denegari ἀπὸ τῶν cælo mate-
 riam, sed eam, quæ est cum δυνάμει: attribui verò eidem materi-
 æ, quæ sit media inter δυνάμει καὶ ἐτελέχεια. Sed ubi hæc mate-
 ria? Nonne in omni Philosophia peripatetica monstrum? Sic enim The-
 mistius in magna digres. 1. Phys. ad §. 61. Materia secum infert poten-
 tia essentiali

tia essentiam; & ad quascunq; res derivatur materia, ad easdem etiam po-
 tentia referenda est. Si media est, aut participabit de utroq; extremo, aut
 de neutro. Zabarella in comment. ad §. 13. cap. 2. l. 1. post. analyt. Neu-
 trum sine magna ἀπορία de simplici aliqua materia asseri potest.
 Caelum proinde omnino compositum erit ex materia proprie ita dicta & for-
 mā. Et quidem † illud etiam in specie ita demonstratum dari potest. Cuicun-
 que competunt omnes affectiones materiae, illud eandem necessario habet.
 Nam ἰδιὸν πάντων & semper testatur de suo ἀρχαῖον ἀκίνητον. At qui
 caelo competunt omnes affectiones materiales. Est siquidem cae-
 lum ἀίσθητον. 1. de caelo §. 92. Omnis autem substantia sensibilis
 materia constat. 8. Metaph. §. 10. Unde Avenroës. 1. de caelo. comm. 91.
 Unumquodq; est sensibile propter materiam. Caelum est quantum. Quae
 Quantitas non à formā provenire potest. 5. phys. §. 3. Sed à materia. Un-
 de Plotinus Ennead. 2. l. 4. c. 6. talem exstruit maximam. Quicquid
 habet molem seu quantitatem, habet etiam materiam. Caelum est
 rarum & densum; quae πάντα etiam immediate materiam inse-
 quantur. Atq; hinc ipse Avenroës sui quasi oblitus. 12. Metaph. comm.
 10. materiam caelo concedendam esse firmiter concludit. Si ergo † Materia
 caelo ascribitur, omnino etiam forma eidem assignanda erit. Principium pas-
 sivum siquidem nusquam est absq; activo, quod ποσὸν est. Restat
 † ut ad contraria respondeamus argumenta. Ad primum dicimus. In eius
 propositione maiore committi ἐλεγχον παρὰ τὴν ἀπόδειξιν. Protu-
 lit siquidem id Aristoteles tantum de potentia, quae in hisce inferioribus lo-
 cum habet, id quod tota textus συνέπεια convincit, & ipse expressis
 verbis 12. Metaph. §. 12. explicat. Non verò de omni δύναμις, sub qua et-
 etiam caelum comprehenditur. Unde rectè duplicem desumpsit potentiam
 Thomas Aquinas; alteram ab actu separabilem, quae se ex aequo habet ad es-
 se & non esse; alteram actui semper coniunctam, quae unam tantum par-
 tem contradictionis respicit, & haec in caelo locum habet.

Q U A E S T I O VI.

An Natura corporum caelestium & sublu- narium sit diversa?

Caelum † habere formā & materiam superiori quaestione conclusum su-
 it. An vero istae differant ab iis quae in hisce sublunariis dantur jam dispi-
 cimus. Et quidem de forma, quod differat à formis horum sublunariū res
 est manifesta. Omnia siquidem corpora à se invicem differunt per suos a-

Actus. Qui actus sunt formæ. Cœlestia verò & sublunaria differunt. Quapropter omnino etiam illorum actus seu formæ diversæ erunt. De materia † verò potissimum queritur. Anne hæc specie diversa sit à materiâ primâ horum inferiorum. In negativam abeunt partem Avicenna 1. suff. c. 1. Egidius Romanus opusc. de Mat. cœli q. 2. Philoponus in disputat. contra Proc. Scaliger exerc. 61. sect. 1. & 5. & 1. 1. de Plantis p. 91. ob rationes sequentes. I. ἡ ἐντελέχεια χωρὶς ζ. Met. c. 13. §. 49. Materia verò ex se nullam habent ἐντελέθειαν: E. hæc non possunt specificè distingui. 2. Entia citra necessitatem nō sunt multiplicanda. Id tamen in diversitate materiæ fieret. Hæc siquidem in ferior materia poterit illa omnia expedire, quæ cœli materia expedit. Verum † diversam asserit divinus Philosophus η Metaphysic. c. 4. §. 12. τὰ αἰθια ἔχουσι ὑλην γεννητήν, ἀλλὰ μόνον καὶ τόπον κινήτην, 12. Metaph. c. 2. §. 10. ὑλην ἔχουσι ὅσα μεταβάλλουσι, ἀλλ' ἐπίρου καὶ τῶν αἰθια, ὅσα μὴ γεννητὰ, κινήτὰ δὲ φοροῦσι, ἀλλ' ἔχουσι γεννητήν, ἀλλὰ πῶθεν ποῦ. Quod idem asserit 9. Metaph. c. 8. §. 17. 1. de Gener. & Corrupt. §. 43. & 1. de cœlo aliquoties repetit, cœlum corpus esse genere (non Logico sed Physico, quod ex materia desumitur. 6. Metaph. c. 2. §. 2. Soarius disp. 35. sect. 3. dist. 37. Thomas opuscul. 42. c. 6.) diversum ab hisce inferioribus. Hunc sequuntur ejusdem alumni. Avenroës 8. Metaph. comm. 12. 10. Metaph. c. 5. 12. Metaph. c. 11. asserens. Si cœlo materia assignanda esset, eam necessario fore diversam à materia prima corruptibilem. Thomas part. 1. quæst. 66. a. 2. Hervæus opusc. de mater. cœli. Soarius tom. 1. disp. Metaph. disp. 13. sect. 11. Fonseca l. 5. Metaph. c. 3. quæst. 2. sect. 1. Pererius l. 5. Phys. cap. 10. Conimbricenses 1. de cœlo c. 2. quæst. 6. Mercenar. indilucidat. peripat. p. 83. & ferè Philosophi saniores ad unum omnes. Quorum opinionem & nos defendemus I. Materia prima per δύναμιν τῆς αἰθιασεως habet se equaliter ad esse & non esse, facitque omnia corpora, quorum est principium constitutum, corruptibilia. Quod asserit expressè Philosophus noster. 2. de Gener. & Corrupt. c. 9. §. 51. ὑλη τῶν γεννητῶν ἔχει αἰθια τὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἢ ὑλη τῶν αἰθια τῶν εἶναι καὶ μὴ. 1. de cœlo. §. 130. 12. Metaphys. §. 19. Cœlum verò ἀφθαρτόν ἐστι: proinde quoque habebit potentiam ad unam τῆς αἰθιασεως partem, Esse videlicet, & quidem ad unam formam, quam semper habuit: uti rectè infert. Thomas part. 1. quæst. 97. a. 1. in resp. & quæst. 84. a. 1. ad pr. Non ergo hæc materiâ cœlum præditum erit. Sed

Sed ꝛ huic rationi se objicit vir ille acutissimus Scaliger exerc. 61. 4
s. 1. & 5. dicens. Materiam primam δύναμιν τῆς ἀντιφάσεως habe-
re tantum in rebus hisce sublunaribus, in aeternis vero eandem amittere:
cum non materia prima sed privatio τῆς φθογᾶς αἰτίον sit. Deinde
etiam ἀντιφάσιν in caelo locum habere, verum nō illam quae est πρὸς
τὸ εἶναι, καὶ μὴ εἶναι. Sed πρὸς τὸ εἶναι. Verum ꝛ querimus ex viro il- 5
lo eruditissimo, δύναμιν τῆς ἀντιφάσεως an de essentia materiae
prima? Afferimus idem ex Aristotele ꝛ ratione. Quod ne
ipse quidem Scaliger indubium vocabit. Si de essentia: aut ejusdem con-
stitutum, aut consecutum erit. Vtrum statuatur, neutrum tamen à
materia abesse potest. Si enim constituit, quomodo aberit? Sin essentialiter
consequitur, quā ratione id fiet, si non semper cum illo conjunctum? No-
lens volens proinde Scaliger concedere cogitur, istam potentiam contradi-
ctionis ne utiquam à materia, ubicunq; etiam sit, separari posse. Ex quo
ꝛ fundamento etiam rejicitur objectum illud Egidii, δύναμιν τῆς αἰ- 6
ἀφάσεως in materia illa caeli expleri per alteram contradictionis
partem à nobilitate formae. Et hac siquidē ratione aliquod essenziale materiae
primae demeretur, utpote quae appetitū illi ad plures formas amisisset. Et si
nobilitas formae istum appetitum à materia primā tollere posset, quidni tolle-
retur ille, quando animae rationali substat? Quā formā forsā nobilior non
datur. Committit etiam Scaliger in responsione illa priore ἀγνοίαν
ἐλέγχου ꝛ ἐπεσοῦς ἕτησιν. Non enim hic querimus de corruptio-
ne actuali, ad quam privationem requiri non inficias imus, sed de ipsa cor-
ruptibilitate queritur; cujus causa privatio assignari non potest, cum sit
ante privationem, ipsa videlicet materia prima. Sic ꝛ Scaliger ita ner-
vum argumenti nostri non tangit. Ne ꝛ etiam altera responsio Scaligeri quicquam
officit nostrae rationi. Nos siquidem tantum concludimus cum Aristotele
pro δύναμει τῆς ἀντιφάσεως proprie ita dictā, quae est πρὸς τὸ εἶναι
καὶ μὴ εἶναι: non verò de analogica illa secundum locum. Infers ꝛ 7
tandem. Non omnem corruptibilitatem secum importare corruptionem a-
ctualem: sicuti terra, quae est circa centrum dicitur quidem corruptibilis,
ipso actu tamen nunquam corrumpitur. Atqui hac ratione etiam Caelum
posse dici corruptibile, licet propter defectū externorum agentium nunquam
corrumpatur. Verum hoc ipsum volebamus: Caelumne ergò corruptibile
ex principiis internis naturalibus? Ergò non aeternum. Ergò non divinum.
Quae ἀλογία jamdudum à nostro divino Praeceptore è Philosophia
saniora explosa est. Manet ergo nostrum argumentum sartum tectum. Cui
annectemus

annectemus & aliud: Quaecumq; non in se invicem agunt, & à se invicem
 patiuntur, illa sunt diversa materia. i. de Gener. & Corrupt. c. i. §. 1.
 §. 43. §. 53. §. 54. §. 87. Caelum & haec inferiora non in se invicem agunt:
 cum Caelum quidem in haec inferiora agat, reactio tamen horum inferio-
 7 rum in caelum non cadat. Ergo habent materiam diversam. Excipit † Sca-
 liger cōtra hoc argumentum: Illam passionem caelo denegari non ob diversi-
 tatem materiae sed carentiā contrariarū qualitātū. Sed salva res est. Unde il-
 la est quæ contrariarum qualitatum? Nonne ex privatione mate-
 8 ria istis obnoxia? Ad argumenta † initio proposita respondemus. Ad prius
 quidem per distinctionem inter actum Physicum & Metaphysi-
 cum. Si ἀζιωμα illud Aristotelicum ad solum actum Physicum re-
 stringatur; dicimus ibi tantum sermonem fieri de distinctione compositorum
 non v. simplicium. Sin ad omnem actum etiā Metaphysicum, asserimus, &
 istas materias per suos actus, hoc est, per suas entitates à se invicem discre-
 pare, sicuti forma differt à materia. Quas propterea potius diversas, quam
 differentes dicendas esse acutè probat Pererius l. 5. Phys. c. 11. ex Aristo-
 tele 10. Metaph. c. 3. §. 12. Ad posterius respondemus per distinctionem
 inter ea, quæ competunt materiae ratione generis, & quæ competunt eidem
 ratione speciei, seu prout est prima in hisce inferioribus. Generalia materiae
 potest etiam materia prima in caelo expedire. Quæ sunt, substare formæ,
 constituere compositū, largiri quantitatem & c. Specialia v. materiae primæ
 caeli materia expedire non potest: ut corruptibilitatem largiri composito.

QUÆSTIO VII.

Quale Ens Lumen.

1 Distinguit † Zabarella. l. 1. de visu. c. 4. inter Lumen & Lucem. Lux
 idios illi dicitur illa qualitas, quæ est in corpore lucido, ut sole, Lu-
 na, astris & flamma: Lumen v. id quod à luce producitur in perspicuo, &
 definitur ab Aristotele l. 2. de an. §. 69. ἐνέπυεια ἢ διαφανὲς ἢ ἀ-
 αφανὲς. ut ita in sole propriè sit Lux, in aere lumen.

2 Quid † de hac distinctione inter Lucem & Lumen censendum sit,
 non quærimus: Perinde enim impræsentiarum nobis est, si ve facias rea-
 le si ve tantum rationis discrimen: Cum hic quærat, qualem essentiam,
 si ve quale Ens sit illud lumen, quod per præsentiam solis vel aliorum cor-
 porum lucidorum aeri quasi imprimitur. Vbi reperti fuerunt nonnulli, qui
 illud substantiam dixerunt, & quidem corpoream. Quorum tamen opinio-
 nem ipse Aristot. l. 2. de an. §. 69. refutat. Quæ etiam de questione pluribus
 agunt Thomas de Aquino part. 1. quæst. 77. art. 2. & 3. Egidius Ro-
 manus in comment. ad 2. de an. dub. 1. §. 76. mihi p. 40. Joannes Gra-
 maticus

Scientia ab Aristotele 6. Ethic. c. 3. definitur ἐξ ἑξῆς ἡ ποσειδωνίου. Opinio v. à Picolomineo gr. 5. civil. Philosoph. c. 10. Existimatio vel assensio de eo, quod potest secus se habere. Conveniunt ergo in eo; quod utraq; sit habitus mentis l. 1. post. analyt. & l. 6. Ethic. passim. Hujus rei rationem assignat Picolomineus gr. 5. c. 5. Differunt, v. 1. in materia. Quod opinio in variabili & mutabili l. 3. Ethic. c. 4. scientia v. in certa & aeterna occupata sit l. 6. Ethic. c. 3. 2. Fine. Hujus finis est necessarius assensus. Illius v. existimatio probabilis. 3. Efficiente. Scientiam parit syllogismus demonstrativus, opinionem verò Topicus. 4. Ratione mediocrum. Illa habetur simpliciter per causas: hæc verò potest haberi etiam per accidentia & principia probabilia.

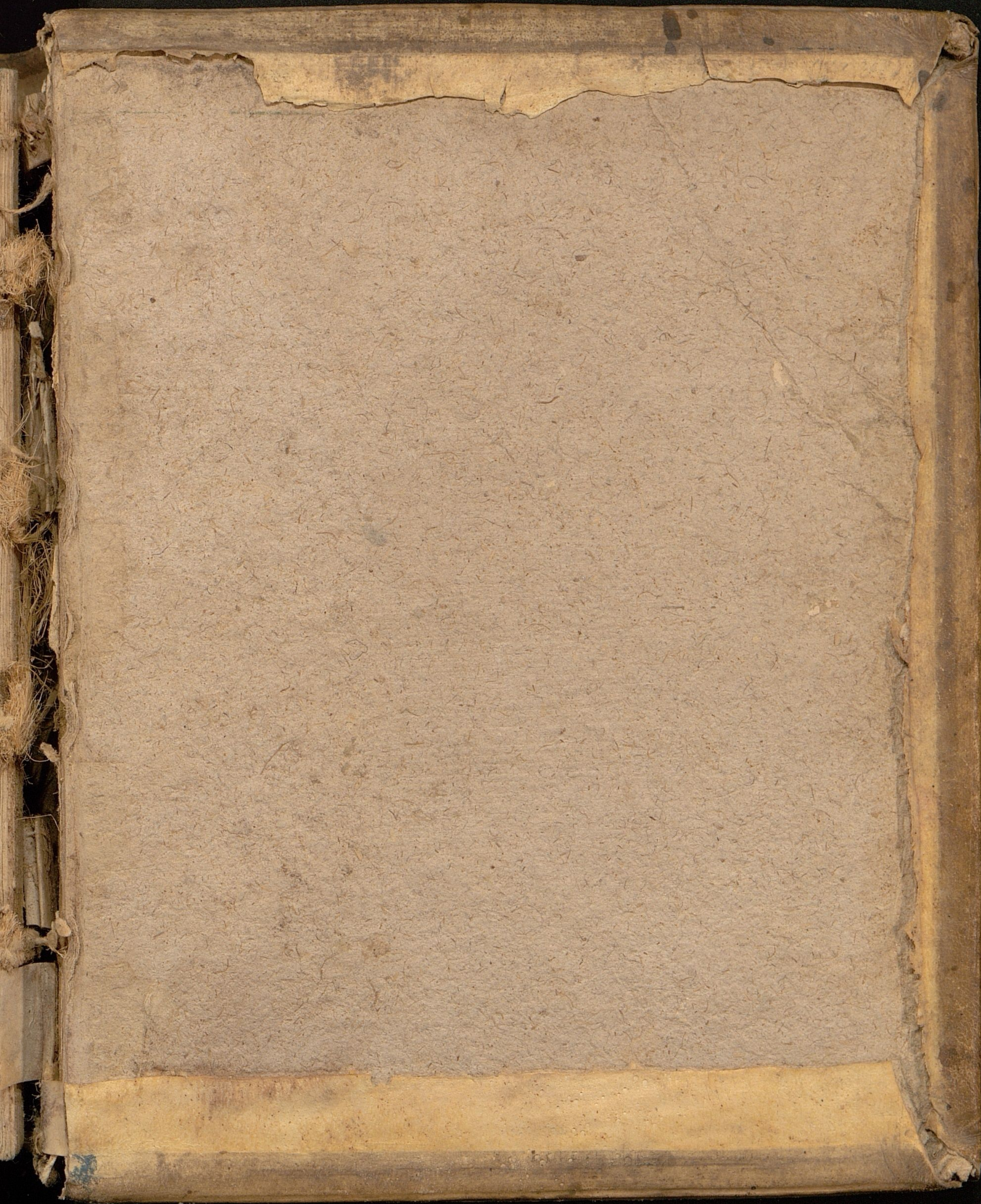
QUÆSTIO X.

An in penis distinctio facienda inter nobiles & ignobiles?

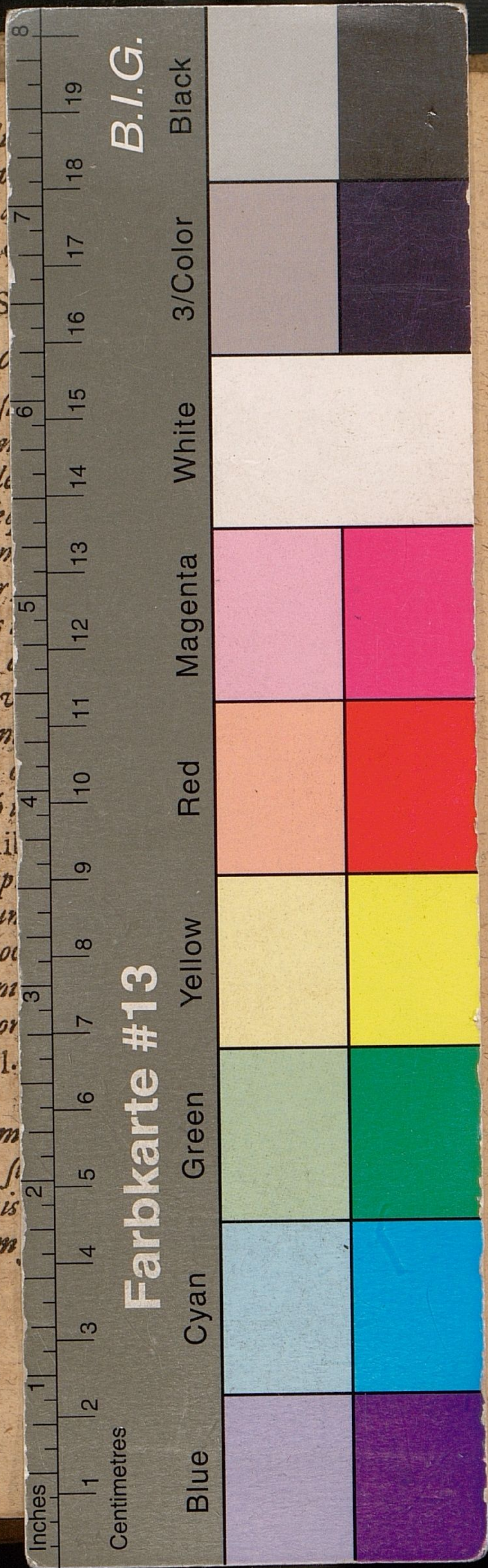
Non videtur. Sic enim Majestas divina Genes. 9. v. 5. & 6. ἀπὸ θεοῦ loquitur. Quicumq; profundit sanguinem humanum, & ejus sanguis profundetur. Et in Deuteron. Ita magnum judicabis ut parvum, nec erit apud te acceptio personarum. Id quod & factò præstitisse sapientissimum Solomonem 3. Reg. 2. legitur. Quod idem sentiunt etiam ll. politicae. Qui hominem occiderit penâ afficitur non habita ratione cujus conditionis hominē interfecerit. l. Cornel. de Sicar. simile habet Bartol. l. 1. C. de cond. lib. II. Accedit & ratio 1. sic inter nobiles plura perpetrarentur flagitia ob defectum pœnarum Agellius l. 20. noct. Att. c. 1. Quod in Polonia contigisse è comitiis Petri coviensibus. Anno 1523, manifestum est. 2. Vir majoris dignitatis bis peccat, factò & exemplo. Cicero 3. de ll. Distinctiones tamen & hæc quasdam, adjungimus. 1. Inter Iustitiam & Æquitatem: interdum siquidem hæc præferitur illi. l. 15. l. 183. ff. de R. l. 2. Inter ll. & privilegia. 3. Inter nobiles virtutes & genere. 4. Inter ipsas circumstantias. Propter hæc quatuor interdum cõtingit non omnes delinquentes eadem pœnâ plecti. Quod videre est. Numeror. cap. 35. Et in Iona; thane. 1. Reg. 14. & aliis.

Μὴν τῶ Θεῷ δόξα.

DISPUTATIO IX.
Centuriæ Quartæ

QUÆSTIONUM

ILLUSTRIUM PHI-
LOSOPHICARUM

In Inclitâ VVitebergensi Academiâ

Proposita

PRÆSIDE

M. Jacobo Martini

Logices Profefs. Publ.

RESPONDENTE

JOANNE STRAUCHIO

WITEBERGENSI

*Ad 4. Nonar. April. horis à 6. matuti-
nis in auditorio collegij veteris.*

WITEBERGÆ,

Excudebat Martinus Henckelius,
Sumptibus Pauli Helvvigij Bibliop. Anno

M. DC. VIII.

